

Første Afsnit.

Universitetets og den polytekniske Lærestalts Forhold som Lærestalter.

I.

Universitetet.

A. Almindelige Bestemmelser og Forhandlinger samt Afgjørelser af enkelte Tilfælde.

I. Bestyrelsen.

Efter at der paa et af den akademiske Lærerforsamling den 10. Oktbr. 1884 afholdt Møde var blevet rejst Spørgsmaal om Lærerforsamlingens aarlige Møder, blev der af Konsistorium under 7. Novbr. s. A. udstedt følgende Kundgjørelse:

»Konsistorium har i sit Møde den 5. d. M. vedtaget, at de 4 regelmæssige Lærerforsamlinger holdes i Oktober, December, Marts og Maj Maaneder, samt at Forslag, der ønskes forhandlede paa disse Møder, indsendes til Rektor inden den 20. i den forudgaaende Maaned.»

Under 26. Novbr. s. A. nedsatte Konsistorium derefter et Udvalg, bestaaende af Rektor, Prof. H. Scharling samt Proff. Goos og Steen til at udarbejde et foreløbigt Udkast til en Forretningsorden ved Lærerforsamlingens Møder. I Konsistoriums Møde den 10. Decbr. forelagde Udvalget derpaa et Udkast, som paa det d. 18. Decbr. afholdte Lærermøde kom til Forhandling. Da der blev stillet forskellige Ændringsforslag, besluttede Lærerforsamlingen at nedsætte et Udvalg, bestaaende af de 3 oprindelige Medlemmer og 3 af Lærerforsamlingen valgte. Valgte blev Prof. J. Thomsen, Thiele og Johs. Steenstrup. Det reviderede Udkast blev derpaa, efter at være blevet billiget af Konsistorium, forelagt Lærerforsamlingen paa det d. 19. Marts 1885 holdte Møde, hvor Forretningsordenen i sin Helhed vedtoges enstemmig. Den er saa lydende:

§ 1. Den akademiske Lærerforsamling, der bestaar af de i Kdgj. 18. Septbr. 1850 angivne Universitetslærere, holder sine 4 regelmæssige aarlige Møder paa en af Rektor nærmere berammet Torsdag i Maanederne Oktober, December, Marts og Maj.

Extraordinære Møder sammenkaldes af Rektor, naar enten Universitetets Overbestyrelse eller Konsistorium eller 12 af Lærerforsamlingens Medlemmer forlange det, eller naar Rektor selv finder det nødvendigt.

Det paahviler Lærerforsamlingens Medlemmer, som ikke have lovligt Forfald, at give personligt Møde paa Lærerforsamlingen. Forfald maa forinden Mødet anmeldes til Rektor.

En Beslutning kan kun fattes, naar i det mindste Halvdelen af Medlemmerne ere tilstede. Naar det fornødne Antal Medlemmer ikke er tilstede, foretages Sagerne paa ny i et med 8 Dages Varsel indkaldt Møde.

§ 2. Den akademiske Lærerforsamling udøver dels Valgret efter de derom gjældende Regler, dels raadslaar den om Sager, der ere af almindelig Interesse for Universitetet, enten umiddelbart med Hensyn til den videnskabelige Virksomhed, eller med Hensyn til Universitetets, dets Læreres og de studerendes Stilling og Forhold i andre Henseender, og som enten af Overbestyrelsen eller Konsistorium forelægges, eller af Forsamlingen selv tages under Overvejelse. Dens Erklæringer og Andragender om slige Sager betragtes som det endelige Udtryk for Universitetets Mening og Ønsker.

§ 3. De Valg, Lærerforsamlingen har at foretage, foregaa skriftlig; dog kunne Udvalgsmedlemmer vælges ved Haandsoprækning, med mindre 5 Medlemmer forlange skriftlig Afstemning. Ingen er valgt, som ikke har over Halvdelen af de afgivne Stemmer. Opnaas ikke tilstrækkelig Stemmeferhed ved første Afstemning, foretages paa ny et frit Valg. Behøves en tredje Afstemning, indskrænkes Stemmegivningen til dem, som have opnaaet flest Stemmer, i et Antal, der er dobbelt saa stort som Antallet af de endnu ikke afgjorte Valg. Have flere lige mange Stemmer, regnes Rektors Stemme dobbelt.

§ 4. Ethvert Medlem af Lærerforsamlingen, som ønsker Sager, vedrørende Universitetet, forhandlede i Forsamlingen, maa indsende en skriftlig Begjæring derom i bestemt Affattelse til Rektor inden den 20de i den forud for Mødet gaaende Maaned.

§ 5. Forslag om ved Lærerforsamlingens Udtalelse, Erklæring eller Andragende til Overbestyrelsen at fremkalde Forandringer i Universitetets Organisation, Virksomhed eller ydre Optræden kunne kun gjøres til Gjenstand for en foreløbig Behandling i Lærerforsamlingen, saa længe Sagen ikke har været behandlet af Konsistorium.

§ 6. Lærerforsamlingen kan nedsætte Udvalg til indgaaende Drøftelse af de forhandlede Spørgsmaal. Udvalget kan gennem Konsistorium forlange Oplysninger indhentede fra Universitetets Fakulteter, Professorer, Embedsmænd og Betjente.

Udvalget vælger en Formand og efter endt Forhandling en Ordfører, som affatter en Betænkning, der, efter at være vedtaget af Udvalget, tilstilles Rektor.

§ 7. Dagsordenen for hvert Møde fastsættes af Konsistorium efter Rektors Forslag, og tilstilles Lærerforsamlingens Medlemmer mindst 5 Dage før Mødet.

Dog kan Lærerforsamlingen bestemme, at andre Sager blive at optage paa Dagsordenen.

§ 8. Sager af større Omfang og Betydning maa foreligge trykte for Medlemmerne 14 Dage før Mødet. Ændringsforslag dertil maa være indsendte til Rektor mindst 4 Dage før Mødet. Andre Sager paa Dagsordenen skulle ligge til Eftersyn for Medlemmerne i 2 Dage før Mødet, 3 Timer daglig.

§ 9. Universitetets Rektor leder Forhandlingerne; dog kan han, naar særegne Grunde tale derfor, foreslaa en anden af de tilstedeværende Lærere til Dirigent.

§ 10. Over Lærerforsamlingens Beslutninger føres af den i Konsistorium fungerende Sekretær en Protokol, som altid skal være tilstede i Møderne.

§ 11. Forhandlingerne om en Sag kunne paa ethvert Trin standses eller afsluttes ved Forsamlingens Beslutning, naar derom stilles Forslag af Dirigenten eller 5 Medlemmer. Standsning bør ordentligvis finde Sted, naar Gangen i Forhandlingerne har vakt Stemning for ikke forud anmeldte Ændringer af gennemgribende Betydning.

§ 12. Afstemningerne ske i Regelen ved Haandsoprækning for og imod. Er der afgivet lige mange Stemmer for og imod, gjør Rektors Stemme Udslaget.

§ 13. Om Lærerforsamlingens Beslutninger gjør Rektor eller den, der i hans Sted maatte have ledet Forhandlingerne, i Forbindelse med Protokolføreren Indberetning til Konsistorium, der foranstalter fornøden Meddelelse til eller Forelæggelse for Overbestyrelsen.

— Paa et d. 19. Marts 1885 afholdt Lærermøde blev et af Docent Wimmer indsendt Forslag til en Omdannelse af Konsistorium bragt under Forhandling. Forslaget gik ud paa, at Konsistorium blev sammensat af Universitetets Rektor og de 5 Dekaner samt 11 Medlemmer, der vilde være at vælge af Fakulteterne blandt deres Medlemmer, nemlig 2 af det theologiske, 2 af det rets- og statsvidenskabelige, 2 af det lægevidenskabelige, 3 af det filosofiske og 2 af det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet. Valget skulde gjælde for 5 Aar og Gjenvalg kunde finde Sted; Rektor skulde vælges aarlig af den akademiske Lærerforsamling mellem samtlige normerede Professorer. For at Enkelthederne kunde blive underkastede en omhyggelig og alsidig Drøftelse, foreslog han Lærerforsamlingen at vælge en Komite paa 6 Medlemmer til at udarbejde og paa den næste ordinære Lærersamling at fremsætte Forslag til en forandret Valgmaade af Konsistoriums Medlemmer. Efter at en Forhandling havde fundet Sted, tog Docent Wimmer Forslaget tilbage, for senere at indsende det udførligere motiveret til Konsistorium.

— I Anledning af Dekanvalget for 1884–85 opstod der i det filosofiske Fakultet en Forhandling om Forstaaelsen af de første Sætninger i § 31 i Universitetets Retsregler, hvor det hedder: »Fakultetets . . . Dekanus . . . vælges aarlig af og blandt Fakultetets Medlemmer. Da Fakultetet mente, at Regelen efter sin Ordlyd maatte forstaaes saaledes, at alle dets Medlemmer vare saa vel valgberettede som valgbare, medens hidtil kun Professores ordinarii vare blevne betragtede som valgbare, gjorde det under 15. Oktbr. 1884 Indstilling til Konsistorium om at faa besvaret Spørgsmaalet om Valgbarheden.

Efter at denne Sag af Konsistorium var blevet henvist til Referendarii Er-

klæring, gav det under 6. Decbr. Fakultet følgende Meddelelse om sin Opfattelse af Sagen. Kundgjørelsen af 18. Septbr. 1850 § 6 bestemte, at Fakultetets Dekaner valgtes af ethvert Fakultet især paa et Aar. Gjenvalg var tilladt, men ikke forpligtende, førend et andet Medlem havde fungeret. Heraf fremgik praktisk, at Valgretten tilkom samtlige Fakultetets Medlemmer, da de alle hørte med til at danne det Fakultet, der foretager Valget. Men om Valgbarhed gaves ingen Regel. Selv om der nemlig af andet Punktum kunde udledes en Forudsætning om, at Valgbarhed kun tilkom Fakultetets Medlemmer, havde Sætningen selvfølgelig aldeles ikke villet slaa noget som helst fast om Valgbarheden, navnlig ikke udtale, at den skulde tilkomme alle Fakultetets Medlemmer. Det var dog paa den anden Side givet, at man i Mangel af nogen positiv Forskrift om Valgbarhed maatte gaa ud fra, at samtlige Fakultetets Medlemmer ere valgbare lige saa vel som valgberettigede; enhver videre gaaende Indskrænkning i Valgbarheden maatte derfor have positiv Hjemmel, og Spørgsmaalet blev følgelig, hvorvidt en saadan kunde paavises. For at afgjøre dette maatte man ty til de forud for Kundgjørelsen af 1850 liggende Bestemmelser om Adgangen til Dekanaterne, idet bemeldte Kundgjørelse ingenlunde havde en almindelig derogerende Karakter; men, for saa vidt den lod et vist Punkt, saa som det her omhandlede, uomtalt, naturlig maatte udfyldes i Overensstemmelse med den tidligere bestaaende Ordning, hvilken den, for saa vidt den ikke direkte eller indirekte indførte en Forandring, maatte antages at ville henholde sig til.

For 1850 var det nu i Følge Reskript af 18. Juli 1817 § 9 Regel, at Dekanaterne i ethvert Fakultet aarlig skiftede mellem samtlige Fakultetets Medlemmer, som vare Medlemmer af Konsistorium, efter Anciennet, dog med Undtagelse af den yngste Professor consistorialis af det filosofiske Fakultet, fordi han forrettede Sekretariatet. I denne Ordning havde nu Kundgjørelsen af 1850 indført den Forandring, at Valgprincippet havde afløst Aldersfortrinsprincippet. Endvidere maatte Udelukkelsen af den yngste Professor consistorialis af det filosofiske Fakultet under alle Omstændigheder være bortfalden, efter at Sekretærbestillingen var bortfalden. Og endelig maatte Adgangen til i Følge den forandrede Adkomst at beklæde Dekanaterne være udvidet fra Professores consistoriales til alle i normeret Plads ansatte Professorer ved Kundgj. 18. Septbr. 1850 § 4 a, som bestemmer: »Den hidtil bestaaende og til opnaaet eller ikke opnaaet Sæde i Konsistorium knyttede Forskjel imellem Professores ordinarii og extraordinarii ophører herefter, saaledes at alle de Professorer, der have en af de paa Normalreglementet opførte Pladser, betragtes og betegnes som ordinarii og Benævnelsen extraordinarii kun bruges om de Lærere med Professortitel, der ikke have nogen normeret Plads.« Ad denne Vej naaedes altsaa til det Resultat, at Valgbarhed til Dekanaterne i Almindelighed tilkom, men ogsaa var forbeholdt de i normerede Pladser ansatte Professorer.

Denne Ordning saas ogsaa at have været forudsat, da Kundgjørelsen blev givet. Det hedder nemlig i Ministeriets Indstilling til Kongen angaaende Kundgjørelse af 1850 i Lindes Meddelelser 1849—56 S. 42—43, efter at der først er gjort nogle Bemærkninger om Forskjellen mellem de ordinære og de extraordinære Professorers Rang:

»Af større praktisk Vigtighed var Afgjørelsen af visse Punkter vedkom-

mende de Universitetslærere, som ikke hørte til de normerede Professorers Tal, med Hensyn til de i Forslag bragte nye Bestemmelser om de akademiske Forhold. At disse Lærere, for saa vidt de ere fast ansatte ved Universitetet, det være nu i normerede Lektorpladser eller som ekstraordinære Docenter enten med Professor- eller Lektortitel eller uden noget af disse Embedsnavne, skulde have Adgang til de almindelige Professormøder for der at deltage i Forhandlinger og Valg, blev, som allerede af det foregaaende vil være bemærket, udtrykkelig optaget under Ministeriets Indstilling, efter saa vel den sidst nedsatte Komites som Konsistoriums Forslag. Derimod havde, hvad Valgbarheden angaar, vel den nedsatte Komites Majoritet villet have dem den tillagt til det af den foreslaaede mindre akademiske Raad; men Komiteens Minoritet og Konsistorium havde ikke troet at burde andrage paa deres Valgbarhed, og Ministeriet fandt heller ikke i dette Punkt Anledning til at afvige fra Minoritetens og Konsistoriums Mening. De normerede Lektors Udelukkelse fra Valgbarhed stod ligefrem i Overensstemmelse med den særegne Stilling, der, enten varig eller forbigaaende (indtil Oprykning), er givet dem og betegnet ved et forskjelligt Embedsnavn og en ringere Indtægt; vilde man tillægge dem den omhandlede Valgbarhed, maatte man først ophæve den øvrige Forskjel. Hvad der ikke indrømmedes dem, kunde da heller ikke indrømmes den ekstraordinære Docent, der ved Begyndelsen af sin Universitetsvirksomhed i Navn og økonomiske Vilkaar er stillet ved Siden af dem. I det Tilfælde, hvor en ekstraordinær Docent, som Universitetet ellers vilde tilægge sig som normeret Professor, i længere Tid bliver staaende i denne Stilling, fordi den Plads, til hvilken han kunde kaldes, er besat, og da til Tegn paa Anerkjendelse faar Professornavnet, eller hvor en ekstraordinær Docent strax paa Grund af de Krav, som hans videnskabelige Stilling synes at give ham, ansættes med dette Navn, vilde Valgbarhed til Konsistorium hverken for ham selv have nogen sær Vigtighed eller for Universitetet; og der var da ingen Grund til for et saadant Tilfældes Skyld at udvide Valgbarheden over den Begrænsning, som det normerede Antal af Universitetslærere giver. Det samme maatte gjælde baade med Hensyn til Adgang til Rektoratet ved Universitetet og i de enkelte Fakulteter om Adgang til Dekanatet, medens de fastsatte ekstraordinære Docenter i Fakulteternes Forhandlinger maatte have samme Ret som i de almindelige Professormøder.

Endelig stemmede hermed ogsaa den siden 1850 i alle Fakulteter fulgte Praxis, hvorefter kun normerede Professorer vare blevne valgte til Dekaner.

I Henhold til samtlige de anførte Grunde maatte Konsistorium anse det som en ved kgl. Resolution fastslaet Ordning, i hvilken følgelig hverken Fakultetet eller Konsistorium kunde vedtage nogen Forandring, at kun normerede Professorer kunne vælges til Dekaner.

— Som i Aarbogen for 1879—80 S. 873 o. flg. meddelt, blev det af Konsistorium under 30. April 1880 overdraget dets da værende Fuldmægtig, nu Bogholder i Kvæsturen, Cand. juris A. Holck, i Forbindelse med og under Tilsyn af Universitetets da værende Rektor, Prof. Goos, at tilvejebringe en Samling i systematisk Orden af alle gjældende Bestemmelser om Universitetsforholdene, med Tillæg af Fortolkning ved ministerielle Skrivelser m. m.

Hvad den nærmere Plan for Udførelsen angik, blev der af Prof. Goos

i Skrivelse til Ministeriet af 1. April 1881 gjort Rede for denne. For at opnaa et virkelig klart Billede af, hvad der var gjældende Ret, var det ikke nok, at man indskrænkede sig til ved hvert enkelt Æmne at optage uden nærmere Bearbejdelse Ordlyden af de givne Regler. Det saaledes sammenstillede vilde paa mange Punkter blive vanskeligt at finde Rede i og idelig lade Tvivl tilbage om, hvad der af disse Bestemmelser endnu var gjældende Ret, for ikke at tale om, at der hyppig vilde vise sig betydelige Huller, hvor akademisk Sædvane, Analogi eller deslige havde udfyldt det af Myndighederne udtalte. Skulde Hensigten naas, maatte Stoffet bearbejdes som en sammenhængende Lovtext, om end saa vidt muligt med Benyttelse af Bestemmelsernes egne Udtryk. Men da en saadan Text ikke vilde have anden Gyldighed end den, som de Kilder, af hvilke den uddroges, hjemlede den, maatte der ved enhver Paragraf ske Henvisning til de Love, Anordninger, Ministerialskrivelser o. s. v., hvor Hjemmelen fandtes. Heraf fulgte yderligere den Nødvendighed, at Samlingen selv maatte give Midlerne i Hænde til den fornødne Kontrol, saaledes at enhver Læser kunde overbevise sig om, at det i Texten sagte havde den paastaaede Hjemmel. Til den systematiske Fremstilling maatte derfor slutte sig som Arbejdets anden Afdeling Aftryk i kronologisk Orden af de paaberaabte Love og Aktstykker.

I Juli 1884 udkom derefter Samling af de for Universitetsforholdene gjældende Retsregler, I. Systematisk ordnet Afdeling og i Avg 1885 II. Kronologisk ordnet Afdeling. I en af Konsistorium under 1. Sept. 1885 indsendt Skrivelse af 28. Avg. gjorde Udgifveren, Prof. Goos derhos Rede for, hvilke Udgifter det hele Arbejde havde medført. Udgifterne androge derefter 10812 Kr. 80 Ø., der grupperede sig saaledes:

For Sætning og Trykning	2990	Kr. 59 Ø.
» Papir og Hæftning	2307	46
» Afskrivning	244	50
» Indbinding	89	»
» Omdeling, Budtjeneste m. m.	100	»
» Honorar for Udarbejdelsen ...	5081	25

Ialt ... 10812 Kr. 80 Ø.

af hvilket Beløb Ministeriet har bevilget, at 2933 Kr. 78 Ø. i Finansaarene 1880—81 til 1883—84 var blevet udredet af Universitetets Konto for extraordinære Udgifter og 1146 Kr. 63 Ø. i Finansaarene 1884—85 af Kommunitetets extraordinære Udgifters Konto for 1884—85. Resten 6732 Kr. 39 Ø. blev ved Ministeriets Skrivelse af 14. Septbr. 1885 bevilget afholdt paa forventet Tillægsbevilling for Finansaaret 1885—86 med Halvdelen af Universitetets og med Halvdelen af Kommunitetets extraordinære Udgifters Konti.

— Da Konsistorium fra Kjøbenhavns Politi havde erholdt Meddelelse om, at Student N. N. i den offentlige Politiret var blevet anset med en Bøde for Gadeorden, foraarsaget ved uhøvisk Adfærd mod forbi passerende Damer, og at han desuden i et offentlig Danselokale havde gjort sig skyldig i en i høj Grad forargelig Handling, tildelte Konsistorium ham under 30. Marts 1885 en Irette-sættelse med Tilføjende, at han i Tilfælde af gjentagen usømmelig Opførsel vilde udsætte sig for at blive relegeret fra Universitetet.